

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่ง มีผลกระทบต่อสภาพของสังคมที่ต้องเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง การศึกษาจึงมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศ ฉะนั้นในแวดวงจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังได้มีการปรับโครงสร้างทางกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยให้การศึกษากลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน ให้โอกาสทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ให้โอกาสแก่ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และให้มีเสรีภาพทางวิชาการ ซึ่งเป็นหลักประกันได้ว่า ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ศึกษาวิจัย มีเสรีภาพในการเรียนการสอน ช่วยส่งเสริมให้มีการคิดค้นหารูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เมื่อรัฐธรรมนูญได้ระบุไว้เช่นนี้ จึงได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้น เพื่อเป็นกรอบและแนวปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 และมาตรา 30 ได้ให้ความสำคัญกับการนำการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้ และใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้สภานิติบัญญัติได้พัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 8 - 9)

เมื่อกระบวนการเรียนรู้จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม บทบาทของสถานศึกษาและครูควรเปลี่ยนไปด้วย เพราะครูเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้มีเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวเอง เรียนรู้ด้วยความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องมีการคิดค้นหาวิธีและทดลองใช้เทคนิควิธีใหม่ๆ ซึ่งครูสามารถนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้ เพราะการวิจัยเป็นการศึกษาค้นคว้าหา

ความจริงอย่างเป็นระบบ ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน และช่วยพัฒนา ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้มีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวของพระธรรมปิฎก (2542 : ปกใน) ที่ว่า “ชีวิตที่ดีเป็นชีวิตแห่งการศึกษา และการวิจัยเป็นส่วนสำคัญของ การศึกษา เพราะทำให้เกิดปัญญา การวิจัยนั้นจึงจะต้องเป็นส่วนสำคัญของชีวิตของเราไม่ใช่ เป็นเพียงกิจกรรมในสังคมเท่านั้น”

การวิจัยในชั้นเรียน ดูเหมือนเป็นเรื่องยากสำหรับครูผู้สอนเนื่องจากการขาดความรู้ เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนน้อยมาก หรือไม่มีเลย ดังที่ พันเชณีย์ วิชาโต (2536 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาแนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า คำนวณความรู้เกี่ยวกับการวิจัยการใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนมีความรู้ เกี่ยวกับการวิจัยน้อยหรือไม่รู้เลย และนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน น้อยมากหรือไม่มีเลย

จากผลการวิจัยดังกล่าว จึงจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเข้ามามีบทบาทใน การสร้างภาพพจน์ใหม่ ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่ในการนำแนวคิดใหม่ๆ ไปสู่ การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนด้านต่างๆ ต้องทำตัวเป็นผู้จุดประกายความคิดใน การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องทำให้บุคลากรใน โรงเรียนได้ตระหนักและให้ความสำคัญทั้งงานวิชาการ งานวิจัยศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ (สงบ ประเสริฐพันธ์. 2543 : 90) ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 30 ได้กำหนดให้ “สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สภสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละ ระดับการศึกษา” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 9) จึงถือเป็นหน้าที่ ของผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียน ที่จะต้องให้ความสำคัญ ในการส่งเสริมและ สนับสนุนให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามมาตรานี้ ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงแล้ว สถานศึกษาหรือโรงเรียนหลายแห่งได้ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนซึ่ง เรียกว่าการวิจัยในชั้นเรียนมาบ้างแล้ว แต่ผลที่สะท้อนกลับสู่สถานศึกษาหรือโรงเรียนหลายๆ แห่งนั้น ยังเกิดความล้มเหลวหรือไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จะเห็นเป็นรูปธรรมบ้างก็จาก การทำผลงานอาจารย์ 3 ของครูส่วนหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่จะ ต้องหาวิธีการแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริม และเป็นแรงผลักดันให้ครูได้ทำวิจัยในชั้นเรียน ให้เกิดเป็น รูปธรรมขึ้น (มนัส ไชยศักดิ์. 2544 : 53)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของครูได้ทราบถึงปัญหาใน การทำวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่มองข้ามการวิจัย หรือผู้บริหารโรงเรียนคิดว่าเสียเวลาไปกับการวิจัยในสิ่งที่รู้แล้ว ใช้เวลาในการศึกษาผลนานเกินไป การกำหนดทิศทางการวิจัยยังไม่

ชัดเจนที่จะไปสู่การปฏิบัติได้ ผู้บริหารขาดความรู้ความสามารถในการวิจัย รวมทั้งยังขาดเทคนิควิธีการและการให้คำปรึกษาแนะนำในการทำวิจัยในสถานศึกษา (ปัญญา อึ้งสกุล, 2541 : 59) และจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2537 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารทุกระดับให้ความสำคัญกับนโยบายการวิจัยน้อย วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานวิจัยไม่เพียงพอกับความต้องการ รวมทั้งบุคลากรขาดความเข้าใจในงานด้านวิจัย ส่งผลให้การบริหารงานและการดำเนินงานวิจัยไม่บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายที่กำหนดไว้

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ว่า มีบทบาทอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีคุณภาพตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยจำแนกตามประสบการณ์การอบรมวิจัยในชั้นเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหาร

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน

3. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การอบรมวิจัยในชั้นเรียน มีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์การอบรมวิจัยในชั้นเรียน

4. ครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน

5. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกัน มีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

2. ทำให้ทราบระดับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

3. ทำให้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ และเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอื่นๆ ด้วย

4. เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการปรับปรุงพัฒนาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยยึดข้อมูลจากทำเนียบโรงเรียนประถมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2544 จัดทำโดย ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ (2544 : 89) มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 843 โรงเรียน มีครูผู้สอน จำนวน 10,244 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 843 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากราง

สำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 370 คน และผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 265 คน โดยการสุ่มตามระดับชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148 – 149) ได้กลุ่มตัวอย่างของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามอำเภอหรือกิ่งอำเภอและขนาดโรงเรียน แล้วดำเนินการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ประสบการณ์การอบรมวิจัยในชั้นเรียน

2.1.1.1 เคยผ่านการอบรมวิจัยในชั้นเรียน

2.1.1.2 ไม่เคยผ่านการอบรมวิจัยในชั้นเรียน

2.1.2 ขนาดของโรงเรียน

2.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

2.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง

2.1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

2.1.3 ประสบการณ์ในการบริหาร

2.1.3.1 น้อยกว่า 5 ปี

2.1.3.2 ตั้งแต่ 5 – 10 ปี

2.1.3.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม คือ บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง หรือรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

2. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนเป็นประจำในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

3. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

4. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้บริหารโรงเรียน เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งผู้บริหาร

5. การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งมี 5 ด้าน ได้แก่

5.1 การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้มีนโยบายและแผนปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนด้านเงินทุนและจัดหาอุปกรณ์ประกอบการวิจัย เช่น เอกสาร ตำรา หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สนับสนุนครูแต่ละคนให้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ และติดตามผลการปฏิบัติงานวิจัยของครูเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

5.2 การให้ความยอมรับนับถือครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนยกย่อง ชมเชย รับฟังความคิดเห็นและยอมรับความสามารถของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์การวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานวิจัยของครูให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย

5.3 การให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียน กระตุ้นครูให้เห็นความสำคัญของการวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ๆ สนับสนุนครูให้ได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม จัดการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้ทางด้านการวิจัยแก่ครู ส่งเสริมครูให้นำผลการวิจัยไปใช้ และปฏิบัติงานด้วยกระบวนการทางการศึกษาวิจัยอยู่เสมอ

5.4 การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนเอาใจใส่การปฏิบัติงานวิจัยของครูอย่างเต็มที่ แนะนำให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยของครู และหาทางช่วยเหลือครูที่ยังไม่เคยทำการวิจัยให้มีโอกาสทำการวิจัย

5.5 การส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีกำลังใจในการปฏิบัติงานวิจัย การให้ความดีความชอบแก่ครูผู้ผลิตผลงานวิจัย การใช้ผลงานวิจัยเพื่อปรับตำแหน่งให้สูงขึ้น การแนะนำช่วยเหลือครูให้ได้ส่งผลงานวิจัยเพื่อการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น รวมทั้งให้มีการสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับที่สูงขึ้นอีกด้วย

6. ประสิทธิภาพการอบรมวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การได้รับการอบรมวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

6.1 เคยผ่านการอบรมวิจัยในชั้นเรียน

6.2 ไม่เคยผ่านการอบรมวิจัยในชั้นเรียน

7. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนนักเรียนตามหลักเกณฑ์ การจัดขนาดโรงเรียนตามมติคณะกรรมการข้าราชการครู ครั้งที่ 7/2538 เมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2538 (สมเดชมติ ส.ส. 2539 : 21 - 22) และแบ่งตามเกณฑ์จำนวนนักเรียนของสำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2536 : 24) คือ

7.1 โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน ไม่เกิน 120 คน

7.2 โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121-300 คน

7.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป

8. ประสบการณ์ในการบริหาร หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

8.1 ประสบการณ์ในการบริหารน้อย หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน น้อยกว่า 5 ปี

8.2 ประสบการณ์ในการบริหารปานกลาง หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ตั้งแต่ 5 – 10 ปี

8.3 ประสบการณ์ในการบริหารมาก หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีระยะเวลาในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป